Fressoz a Roire proti Francii, rozsudek ze dne 21. 1. 1999

Stěžovatel: Fressoz a Roire

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 29183/95

Datum: 21.01.1999

Článek Úmluvy: čl. 10
čl. 6 odst. 2

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Významnost: 1

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 3/2000

Fressoz a Roire proti Francii, rozsudek ze dne 21. 1. 1999

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 27 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) ve znění Protokolu č. 11 a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu jako Velký senát, který tvořili následující soudci: L. Wildhaber, předseda, E. Palmová, Caflisch, J. Makarczyk, J. P. Costa, V. Stražnická, W. Fuhrmann, K. Jungwiert, M. Fischbach, N. Vajićová, W. Thomassenová, M. Tsatsa Nikolovska, T. Pantiru, R. Maruste, E. Levits, K. Traja, S. Botoucharová a dále zástupci tajemníka Soudu P. J. Mahoney a M. de Boer Buquicchiová, po uzavřené poradě Senátu, která se konala 12. listopadu 1998 a 13. ledna 1999, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl předán Soudu, vytvořenému podle bývalého článku 19 Úmluvy, Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) a francouzskou vládou (dále jen „Vláda“) 16. března 1998, resp. 15. května 1998, během tříměsíční lhůty stanovené bývalými články 32 § 1 a 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti proti Francouzské republice (č. 29183/95) předložené Evropské komisi pro lidská práva dvěma francouzskými občany, pány Rogerem Fressozem a Claudem Roirem, podle bývalého článku 25 dne 3. srpna 1995.

Žádost Komise se opírala o bývalé články 44 a 48 Úmluvy a deklaraci, kterou Francie uznala obligatorní pravomoc Soudu (bývalý článek 46). Žádost Vlády se opírala o bývalý článek 48. Předmětem uvedeného podání byla žádost o vydání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků odpovědného státu podle článků 6 § 2 a 10 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému podle ustanovení 33 § 3 (d) bývalého jednacího řádu Soudu žadatelé prohlásili, že si přejí zúčastnit se procesu, a ustanovili advokáta, který je bude zastupovat (bývalé

ustanovení 30).

3. Jako předseda senátu, který byl původně jmenován (bývalý článek 43 Úmluvy a bývalé ustanovení 21) zejména pro projednání procesních otázek, které by mohly vzniknout předtím, než vstoupí v platnost Protokol č. 11, R. Bernhardt, tehdejší předseda Soudu, prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem Vlády, právním zástupcem žadatelů a zástupcem Komise organizaci písemného postupu. V souladu s následným usnesením tajemník obdržel vyjádření Vlády a žadatele 10. července, resp. 27. července 1998. Zástupce Komise předal písemné vyjádření dne 24. srpna 1998.

4. Dne 16. října 1998 Komise na základě výzvy tajemníka předložila spis o řízení, které před ní proběhlo.

5. Jakmile 1. listopadu 1998 vstoupil v platnost Protokol č. 11 a v souladu s jeho článkem 5 § 5, byl případ předán Velkému senátu nového Soudu. Do Velkého senátu byl z moci úřední jmenován J. P. Costa, soudce zvolený k zastupování Francie (článek 27 § 2 Úmluvy a ustanovení 24 § 4 Jednacího řádu nového Soudu), L. Wildhaber, předseda Soudu, E. Palmová, místopředsedkyně Soudu, M. Fischbach, místopředseda sekce (článek 27 § 3 Úmluvy a ustanovení 24 §§ 3 a 5 /a/). Ostatními členy jmenovanými v souladu s Jednacím řádem Soudu k doplnění Velkého senátu byli L. Caflisch, J. Makarczyk, V. Stražnická, W. Fuhrmann, K. Jungwiert, N. Vajićová, W. Thomassenová, M. Tsatsa Nikolovská, T. Pantiru, R. Maruste, E. Levits, K. Traja a S. Botoucharová (ustanovení 24 §§ 3 a 5 /b/ a ustanovení 100 § 4).

6. Na výzvu Soudu (ustanovení 99) delegovala Komise jednoho ze svých členů, pana J. C. Geuse, aby se účastnil projednávání případu Velkým senátem.

7. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné ústní jednání konalo v Paláci lidských práv ve Štrasburku 12. listopadu 1998. Soud se předtím sešel na přípravném zasedání.

Před Soud předstoupili

(a) za Vládu: M. J. Dobelle, zástupce ředitele právního odboru Ministerstva zahraničí, zástupce;
B. Nedesse, státní úředník, zástupce oddělení lidských práv Ministerstva zahraničí;
A. Buchet, státní úředník, vedoucí úřadu lidských práv, odbor pro mezinárodní a evropské záležitosti, Ministerstvo spravedlnosti; C. Etiennová, právní úřednice, odbor trestních záležitostí Ministerstva spravedlnosti, poradci.

(b) za žadatele: C. Waquetová ze Státní rady a sdružení advokátů Kasačního soudu, právní zástupce.

(c) za Komisi: J. C. Geus, delegát, a M. T. Schoepferová, tajemnice.
Soud vyslechl přednesy pana Geuse, paní Waquetové a pana Dobella.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Zvláštní okolnosti případu

8. Pánové Roger Fressoz a Claude Roire, kteří jsou francouzskými občany, žili v rozhodné době v Paříži. Pan Fressoz se narodil v roce 1921 a je bývalým ředitelem vydavatelství satirického týdeníku „Le Canard enchaîné“. Pan Roire se narodil v roce 1939 a pracuje v týdeníku jako novinář.
A. Článek, který stál na počátku případu

9. září 1989 bylo obdobím nepokojů odborů v továrně na výrobu motorových vozidel Peugeot. Dělníci žádali zvýšení platů, což vedení v čele s generálním ředitelem Jacquesem Calvetem odmítalo.

10. Dne 27. září 1989 „Le Canard enchaîné“ uveřejnil článek pana Roira pod titulkem „Calvet tryskem zvyšuje své příjmy“, s podtitulkem „Jeho daňové přiznání odkrývá mnohem více než on sám. Příjem šéfa Peugeotu se zvýšil v posledních dvou letech o 45,9 %.“

V článku stálo následující:

„Když Jacques Calvet vystoupil v programu »L'heure de vérité (Hodina pravdy)« stanice Antenne 2 v říjnu 1989, odmítl odpovědět na otázku o svém platu. To lze považovat za určitou mediální neobratnost šéfa Peugeotu, ale »Canard« může nyní toto uvést na pravou míru díky posledním třem daňovým přiznáním slavného »doktora«, která se nám náhodou dostala do ruky. V době vysílání pořadu vydělával 185 312 franků čistého měsíčně.

Tyto dokumenty ukazují, že v období 1986 až 1989 Calvetův celkový plat (a naturální plnění a přídavky v nemoci) vzrostl o 45,9 %. Podle údajů uváděných Peugeotem průměrný plat celkem 158 000 dělníků vzrostl o 6,7 % za stejné období – tedy jinými slovy téměř sedmkrát méně než šéfův.

»Doktorova« těžkomyslnost: Calvet udělal s Peugeotem ohromující obrat, ale v nedávném rozhovoru na Antenne 2 prohlásil, že je pod tlakem kvůli postavení své skupiny, která musí čelit tlaku Japonců. Zdá se, že tato bolestná psychická krize mu nezabránila zvyšovat si příjem – avšak je nutno poznamenat, že Calvet je hodně vzdálen od prvního místa v žebříčku platů výkonných ředitelů.

V roce 1987 si přidělil vzrůst ročního příjmu o 17 % až na 1 786 171 franků – což je 148 847 franků měsíčně. Proč? Pravděpodobně proto, že daň z příjmů si ukousla velký díl peněz z předchozího roku. A tato hrozná daňová spirála pokračovala ve svém destruktivním díle v následujícím roce. V roce 1988, aby se s ní popral, si musel Calvet dále zvýšit plat o 24 %. Jeho plat v tomto roce dosáhl 2 223 747 franků, což je po odpočtech 185 132 franků měsíčně.“

Článek byl ilustrován rámem, ve kterém byla fotokopie té části každého z daňových přiznání, která uváděla „celkový příjem ke zdanění“ pana Calveta a částky, které obdržel na „mzdu, naturální plnění a přídavek v nemoci“. Každá ze tří celkových částek byla zakroužkována tužkou.

B. Trestní řízení proti žadatelům

1. Etapa vyšetřování

11. Dne 2. října 1989 pan Calvet podal trestní oznámení na neznámého pachatele spolu se žádostí, aby se směl připojit jako poškozený účastník řízení, u staršího vyšetřujícího soudce pařížského soudu. Tvrdil, že zkoumané události musely v sobě zahrnovat i nezákonné odnětí a držbu originálů nebo kopií dokumentů, které jsou normálně uchovávány daňovými orgány, a to vedlo k trestným činům zneužití listin nebo dokumentů státním zaměstnancem, porušení služebního tajemství, zneužití dokumentů po dobu nutnou k jejich okopírování a rovněž k nezákonnému nakládání se získanými dokumenty.

12. Dne 5. října 1989 se prokurátor obrátil na vyšetřujícího soudce, aby zahájil vyšetřování, neboť je podezření ze spáchání krádeže, porušení služebního tajemství, nezákonného odnětí listin nebo dokumentů státním zaměstnancem a nezákonného nakládání se získanou věcí.

13. Dne 25. října ministr pro rozpočet rovněž podal trestní oznámení na neznámého pachatele pro nezákonné odnětí vládních dokumentů a porušení služebního tajemství spolu se žádostí, aby se směl připojit jako poškozený účastník řízení. Dne 11. prosince 1989 prokurátor žádal o další vyšetřování.

14. V průběhu vyšetřování analýza počítačového jednacího čísla na kopii dokumentů, které měl v držení pan Roire, odhalila, že šlo o fotokopie části daňového přiznání, kterou mají v držení daňové úřady a která nemá opouštět jejich prostory. Prohlídka místností potvrdila, že zámky na skříních s

dokumenty nebyly porušeny a bezpečnostní zařízení chránící prostory mimo pracovní dobu nic nesignalizovalo.

Při zkoumání originálu daňového přiznání pana Calveta za rok 1988 na něm byly odhaleny otisky prstů oblastního ředitele daňového úřadu. Zjistilo se však, že tato osoba vyňala daňové přiznání 27. září 1989 na žádost vedoucího oddělení daně z příjmů a poskytla je tomuto oddělení. Osoba nebo osoby odpovědné za nezákonné vynesení daňového přiznání z prostor daňových orgánů nelze určit a nikdo také nebyl podle tohoto ustanovení obviněn.

15. Dne 8. března 1991 byli žadatelé obviněni z nakládání s kopiemi daňových přiznání, které byly získány porušením služebního tajemství, nezákonným odnětím listin nebo dokumentů a krádeží.

16. Dne 20. prosince 1991 prokurátor ve své zprávě doporučil, aby nikdo nebyl obviněn z trestného činu krádeže nebo porušení služebního tajemství, doporučil zastavit trestní stíhání prvního žadatele a druhého žadatele stíhat před trestním soudem pro nakládání s kopiemi daňového přiznání pana Calveta získanými na základě porušení služebního tajemství nezjištěným daňovým úředníkem.

17. Dne 27. ledna 1992 vyšetřující soudce nařídil zastavení řízení ve věci krádeže a porušení služebního tajemství, neboť nebyl zjištěn viník. Soudce předal oba žadatele k řízení před trestním soudem a obvinil je z nakládání s důvěrnými informacemi ohledně příjmu pana Calveta, které získali na základě porušení služebního tajemství nezjištěným daňovým úředníkem, a z nakládání s ukradenými kopiemi daňového přiznání pana Calveta.

2. U Trestního soudu v Paříži

18. Žadatelé předložili dva argumenty na svou obhajobu: za prvé, že podmínky pro to, aby ředitelé vydavatelství byli trestně zodpovědní, zakotvené v paragrafu 42 zákona o svobodě tisku z 29. července 1881 (viz odstavec 25 níže), se na tento případ nevztahují, za druhé, že v jejich případě nejsou naplněny znaky skutkové podstaty dle článku 460 trestního zákona (viz odstavec 27 níže) těch trestných činů, ze kterých jsou obviněni.

19. U soudu pan Fressoz prohlásil, že poprvé uviděl výňatky z daňového prohlášení v tisku tehdy, když prohlížel náhledy před osobním schválením článku k uveřejnění. Řekl, že se zeptal pana Roira, „zda jsou dokumenty z novinářského hlediska v pořádku“, což znamená, „jestli je informace přesná a byla prověřená“. Uvedl, že je obecným pravidlem, že uvolnění článku k uveřejnění je věcí asistenta editora, který „pokud nastane problém, konzultuje s editorem a s ředitelem vydavatelství jako s poslední instancí“.
Druhý žadatel prohlásil, že fotokopie daňových přiznání obdržel poštou anonymně v obálce zaslané na jeho jméno asi čtrnáct dní před tím, než byly publikovány. Vysvětlil, že „prověřil spolehlivost“ informace v listinách, zejména tím, že si vyhledal výši příjmů pana Calveta v odborných publikacích včetně „Fortune France“. Řekl, že konzultoval s různými osobami, aby se ujistil, že dokumenty jsou fotokopiemi „pravého“ daňového přiznání. Zdůraznil, že se rovněž ujistil, že jsou to opravdu dokumenty daňového úřadu, a dodal, že když
se objevily, nebyl žádný důkaz, že byly získány nezákonně – „převažující úvahou byl význam dokumentů“.

20. V rozsudku ze 17. června 1992 Trestní soud v Paříži žadatele osvobodil a rozhodl, že hlavní trestné činy krádeže a porušení služebního tajemství nebyly objasněny, neboť bylo nemožné zjistit, kdo dokumenty zpřístupnil, nebo určit okolnosti, za kterých došlo ke spáchání trestných činů.
Pokud jde o porušení služebního tajemství, soud prohlásil toto:

„V tomto případě, zatímco bylo prokázáno, že originály předmětných dokumentů jsou součástí daňového

přiznání uchovávaného v daňovém spise pana Calveta, nelze z tohoto odvodit, že osoba odpovědná za jejich nezákonné odnětí na dobu nezbytnou pro pořízení kopií nebo zpřístupnění třetím stranám nebo za prozrazení informací v nich obsažených je nezbytně z kategorie osob, které jsou uvedeny ve výše zmíněných ustanoveních (článek L. 103 zákona o řízení ve věcech daní), protože i daňové orgány samy uvedly, že narušitelem může být osoba zvenčí, … – i z důvodu bezpečnostních opatření v té době."

Skutečnost, že stav a pracovní zařazení osoby zodpovědné za zpřístupnění nejsou známy, vylučuje jakoukoli možnost dokázat alespoň jeden z nezbytných znaků trestného činu porušení služebního tajemství.

V důsledku toho tedy neexistuje formální důkaz, že byl tento trestný čin spáchán, a obvinění žalovaných, že nakládali s výsledky porušení služebního tajemství, nebylo prokázáno …"
K obvinění z krádeže soud prohlásil:

„Zejména nebylo prokázáno, že osoba, která původně okopírovala dokumenty, měla nezákonný úmysl nebo jej měla v době, kdy si dokumenty vzala. Tudíž, aniž bychom znovu vypočítávali četné otázky, které zůstaly nezodpovězené v tom, jak si tyto listiny našly cestu k panu Roirovi, shledáváme, že znaky trestného činu krádeže nebyly dostatečně prokázány.

Pokud nemůže být beze vší pochyby zjištěno, že nejprve došlo ke skutku definovanému jako trestný čin nebo závažný přestupek, a jeho skutková podstata není objasněna, potom chybí nezbytný předpoklad pro spáchání trestného činu nezákonného nakládání a žalovaný musí být zproštěn."

21. Ve dnech 25. a 26. června 1992 se prokurátor a poškozený odvolali.

3. U Odvolacího soudu v Paříži

22. V rozsudku ze 10. března 1993 Odvolací soud v Paříži změnil rozsudek a shledal žadatele vinnými z nakládání s fotokopiemi daňového přiznání pana Calveta získanými porušením služebního tajemství neznámým daňovým úředníkem. Pánové Fressoz a Roire byli odsouzeni k zaplacení pokut ve výši 10 000 a 5 000 francouzských franků (FRF) a bylo jim nařízeno společně a nerozdílně zaplatit panu Calvetovi odškodnění za morální újmu ve výši 1 FRF a dále 10 000 FRF na náhradu nákladů právního zastoupení podle článku 475 1 trestního řádu.

Odvolací soud prohlásil následující:

„Soud nemůže souhlasit se způsobem, jakým soud nižšího stupně zhodnotil důkazy. Výsledky vyšetřování ukazují, že pouze daňový úředník obeznámený s oddělením mohl dostat na veřejnost dokumenty, neboť nikdo zvenčí si spis Jacquese Calveta nevyžádal a tento spis byl nalezen ráno 27. září 1989 v normálním stavu s listinami založenými tak, jak bylo zvykem v daňovém úřadu v Chaillot. Je jisté, že třetí osoba – někdo, kdo nebyl úředník nebo nebyl z oddělení daní – nemohla bez toho, aby vzbudila pozornost, vzít listiny založené na dvou oddělených místech ve spise, ofotografovat nebo okopírovat je a vrátit je přesně na to správné místo, zejména proto, že spis je uložen v kovové skříni v uzamčené místnosti, kam mají přístup pouze povolané osoby.

Na rozdíl od soudu nižšího stupně máme za to, že v tomto případě bylo zjištěno, že došlo k spáchání trestného činu porušení služebního tajemství, a skutečnost, že nebyl zjištěn pachatel, je irelevantní.

Pan Roire řekl vyšetřujícímu soudci, že fotokopie daňového přiznání J. Calveta mu byly zaslány anonymně do novin v obálce, která byla adresována přímo jemu. Potvrdil, že se ptal různých osob, aby se ujistil, že jde opravdu o kopie pravých daňových dokumentů.

Článek pana Roira, který obsahoval fotokopie předmětných listin, byl předložen Rogeru Fressozovi, řediteli vydavatelství »Le Canard enchaîné«, který jej osobně schválil do tisku. Pan Fressoz řekl vyšetřujícímu soudci, že viděl výňatky z daňového přiznání J. Calveta v tomto okamžiku. Vysvětlil, že obecným pravidlem je, že článek předává do tisku starší asistent editora, který, pokud dojde k problému, konzultuje s editorem a

případně i s ním.

Trestný čin nakládání s výsledky porušení služebního tajemství je charakterizován v tomto případě zveřejněním dokumentů získaných v důsledku porušení ustanovení článku L. 103 zákona o řízení ve věcech daní a článku 378 trestního zákona a byl spáchán pány Roirem a Fressozem, neboť ve světle podstaty dokumentů a v důsledku šetření prováděného panem Roirem žalovaní museli vědět, že tyto dokumenty pocházejí z daňového spisu. Navíc toto vysvětluje, proč článek schválil do tisku pan Fressoz a nikoli asistent editora nebo editor. Stojí za to připomenout, že jakkoli pan Fressoz nebyl tou osobou, které byly dokumenty zaslány, viděl je předtím, než dal souhlas se zveřejněním článku s jejich výňatky. Proto jak jednání, tak zavinění jako znak trestného činu nakládání s výsledky porušení služebního tajemství je v tomto případě přítomno a je patrno rovněž u autora článku, pana Roira …“

4. U kasačního soudu

23. Pan Fressoz a pan Roire se dovolali ke kasačnímu soudu z právních důvodů. V odůvodnění podání a následně v odpovědi na tvrzení pana Calveta předložili dva argumenty.
Za prvé pan Fressoz tvrdil ve svém odůvodnění, že vzhledem ke skutečnosti, že byl ředitelem vydavatelství, jak ho definuje zákon z 29. července 1881, nižší soudy ho nemohly obvinit z trestného činu nezákonného nakládání podle obecného trestního práva, ale pouze z jednoho z trestných činů uvedených v tomto zákoně. Ve své odpovědi poukázal, že protistrana zaměňuje pojmy „nakládání“ a „uveřejnění“, neboť prohlásil, že pan Calvet byl dotčen nikoli nakládáním, ale zveřejněním – tedy něčím, co neodporuje žádnému ustanovení tiskových zákonů, proto se žaloba uchýlila k jinému neodpovídajícímu obvinění z nezákonného nakládání.

Za druhé oba žadatelé tvrdili, že znaky trestného činu, ze kterého byli obviněni, jak jsou uvedeny v příslušných ustanoveních vnitrostátního práva, včetně paragrafů 5, 6 a 42 zákona z roku 1881, nebyly v jejich případě naplněny. V této souvislosti prohlásili, že daňová přiznání pana Calveta nepodléhala povinnosti utajení – takže taková povinnost nemohla být porušena, protože obsažená informace byla veřejnosti dostupná. Tvrdili, že novinář nemůže být zákonně obviněn z „nakládání s informací“ a že odvolací soud neprokázal, jakým způsobem bylo v jejich případě naplněno jednání a zavinění trestného činu, ze kterého byli obviněni, zejména držení nebo užívání příslušné věci a znalost, že tato byla získána nezákonně. S přihlédnutím ke skutečnosti, že odvolací soud dovodil, že pan Roire musel vědět, že dokumenty byly získány nezákonně, neboť po jejich obdržení se ujistil, že jde skutečně o kopie daňového přiznání, pan Roire uvedl, že „jednoduše plnil svou povinnost novináře: před zveřejněním informace se ujistil, že je pravá, jak je povinnost každého novináře být opatrný a ověřit zdroje“.

24. Kasační soud dovolání zamítl dne 3. dubna 1995 s tímto rozhodnutím:

„Odůvodnění (rozsudku odvolacího soudu) tak, jak k němu došel na základě zjištění skutečnosti, což není předmětem přezkumu tohoto soudu, ukazuje, že odvolací soud poté, co stanovil, že žalovaní měli vědomě ve svém držení nebo užívání dokumenty získané porušením služebního tajemství v rozporu s článkem L. 103 zákona o řízení ve věcech daní, neinterpretoval zákon nesprávně, jak tvrdí (dovolatelé).

Zejména nelze tvrdit, že odvolací soud špatně vyložil tehdy platný článek 460 trestního zákona, ve kterém jako jediný trestný čin je definováno nakládání s kradenými věcmi, protože, i když shledal žadatele vinnými z nakládání s nezákonně získanými kopiemi, správně zamítl obvinění z nakládání s nezákonně získanými informacemi, ze kterého byli novináři obviněni před trestním soudem.

Informace, ať je její původ jakýkoli, není kryta ani článkem 460 nebo článkem 321 § 1 trestního zákona platného od 1. března 1994, takže pokud vznikne problém (to jest, že jsou zveřejněny určité informace a toto zveřejnění je dotčenými osobami napadeno), existuje jen jediná právní úprava, a to ta, která se zvlášť týká svobody tisku nebo audiovizuální komunikace.“

II. Příslušné vnitrostátní právo

A. Zákon o svobodě tisku z 29. července 1881

25. Příslušné paragrafy zákona o svobodě tisku z 29. července 1881 stanoví následující:

Paragraf 1

„Každý může tisknout nebo prodávat knihy a ostatní publikace."

Paragraf 5

„Jakékoli noviny nebo periodikum mohou být vydávány bez předchozího schválení nebo zaplacení záruky, pokud je učiněno prohlášení požadované paragrafem 7."

Paragraf 6

„Všechny tiskoviny musí mít ředitele nakladatelství …"

Paragraf 42

„Uvedené osoby jsou odpovědné ze spáchání trestných činů a přestupků prostřednictvím tisku tak, jak za sebou následují:
1. ředitelé nakladatelství nebo vydavatelé, bez ohledu na jejich povolání nebo titul, a v případech stanovených paragrafem 6(2) zástupci ředitelů nakladatelství,
2. v nepřítomnosti uvedených osob skuteční pachatelé, …"

B. Zákon o řízení ve věcech daní

26. Příslušné články zákona o řízení ve věcech daní stanoví následující:

Článek L. 103

„Povinnost zachovávat služební tajemství tak, jak je stanoveno článkem 378 trestního zákona, se vztahuje na každého, kdo v rámci svých povinností nebo při výkonu svých pravomocí jedná ve věci stanovení, kontroly, výběru nebo sporu o daních, dávkách a s nimi spojených povinnostech, na které odkazuje zákon o daních. Povinnost zahrnuje veškeré informace získané v průběhu výše uvedených činností."

Článek L. 111 1

„Sestavuje se seznam osob podléhajících dani z příjmů nebo dani právnických osob, ve kterém se tyto dva typy daní, tak jak je obce vybírají, rozliší. Seznam je uložen pro každou oblast v oddělení příjmů a je přístupný pro daňové poplatníky této oblasti. Oddělení může nařídit, že bude zaslán poštou. Seznam týkající se daně z příjmů také ukazuje způsobem stanoveným vyhláškou u každého daňového poplatníka počet závislých osob, výši daňové povinnosti a celkové daňové pohledávky. Zveřejňovat nebo jiným způsobem rozšiřovat výše uvedený seznam nebo informace, které se k seznamu vztahují a týkají se konkrétních osob, je zakázáno pod hrozbou pokuty podle článku 1768 zákona o daních."

C. Trestní zákon

27. V rozhodné době článek 460 trestního zákona stanovil:

„Každý, kdo vědomě nakládá s věcí (nebo její částí) získanou spácháním závažného trestného činu nebo jiným vážným přestupkem, bude potrestán odnětím svobody v rozmezí od tří měsíců do pěti let nebo peněžní pokutou ve výši od 10 000 do 2 500 000 FRF nebo obojím. Výše pokuty může být zvýšena nad částku 2 500 000 FRF, avšak nesmí překročit polovinu ceny věci, se kterou se nakládá …"

JEDNÁNÍ PŘED KOMISÍ

28. Pánové Fressoz a Roire se obrátili na Komisi 3. srpna 1995. Tvrdili, že jejich obvinění před odvolacím soudem porušilo právo na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy. Rovněž si stěžovali, že v jejich případě byla porušena zásada presumpce neviny zakotvená v článku 6 § 2.

29. Dne 26. května 1997 Komise prohlásila jejich stížnost (č. 29183/95) za přípustnou.

Ve své zprávě ze 13. ledna 1998 (bývalý článek 31 Úmluvy) došla k názoru (jedenadvaceti hlasy k jedenácti), že byl porušen článek 10 Úmluvy a že nevznikl zvláštní problém v souvislosti s článkem 6 § 2 (osmnácti hlasy ke čtrnácti).

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

30. Ve svém podání Vláda požádala Soud, aby stížnost pánů Fressoze a Roira odmítl jako nepřípustnou, neboť nebyly vyčerpány všechny dostupné vnitrostátní prostředky, nebo aby případně rozhodl, že k porušení článku 10 Úmluvy nedošlo. Pokud jde o stížnost podle článku 6 § 2, požádala Soud, aby stížnost zamítl jako neslučitelnou ratione materiae s ustanoveními Úmluvy nebo případně rozhodl, že článek 6 § 2 Úmluvy porušen nebyl.

31. Žadatelé požádali Soud, aby rozhodl, že články 10 a 6 § 2 Úmluvy byly porušeny, a poskytl jim spravedlivé zadostiučinění.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 10 Úmluvy

32. Žadatelé tvrdili, že jejich obvinění před Odvolacím soudem v Paříži porušilo článek 10 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice.
Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“
Vláda toto tvrzení zpochybnila. Komise s ním souhlasila.

A. Předběžná námitka Vlády

33. Stejně jako před Komisí Vláda tvrdila, že nedošlo k vyčerpání vnitrostátních prostředků. Pan Fressoz a pan Roire se omezili pouze na to, že popřeli vznesené obvinění o nakládání s odcizenou věcí. V žádném okamžiku, dokonce ani jako jednou z možností, se nepokusili argumentovat tím, že mezi vzneseným obviněním a zásadou svobody projevu je rozpor. Nestěžovali si tedy ani výslovně, ani jako vedlejší stížností, na porušení článku 10 Úmluvy před vnitrostátními soudy, i když by v tomto bodu mohli uspět, neboť by byl přípustný před národními soudy. Rovněž neposkytli francouzským soudům možnost rozhodnout, zda trestní řízení, které bylo proti nim vedeno, bylo v souladu se svobodou projevu. Tedy vnitrostátní prostředky nebyly vyčerpány a Soud v souladu se svým rozhodnutím ve věci Ahmed Sadik v. Řecko (viz rozsudek z 15. listopadu 1996, Záznamy o rozsudcích a rozhodnutích, 1996 V, str. 1654, §§ 32–33) nemůže případ projednávat.

34. Žadatelé odpověděli, že si stěžovali na porušení článku 10 Úmluvy před kasačním soudem tak, jak vyplývalo z jejich přednesů před tímto soudem (viz odstavec 23 výše). Poté, co se odvolali na

zákon z 29. července 1881, který zakotvil svobodu tisku, tvrdili, že za prvé daňová přiznání pana Calveta nebyla důvěrná, neboť byla veřejně dostupná, a že za druhé právně nemohou být vinni „nakládáním s informací“. V každém případě tvrzení, že došlo k porušení článku 10, by nezabránilo, aby právní úprava nakládání s odcizenou věcí nedostala přednost před ochranou svobody projevu.

35. Ve svém rozhodnutí o přípustnosti stížnosti Komise odmítla námitku na základě skutečnosti, že žadatelé si stěžovali před kasačním soudem v podstatě na porušení článku 10. Zástupce Komise před Soudem dodal, že vzhledem k tomu, že pravomoci kasačního soudu byly omezené (nemohl znovu přezkoumat skutková zjištění provedená odvolacím soudem), je nepravděpodobné, že nápravy tvrzeného porušení by bylo možno dosáhnout stížností na nesprávné právní posouzení. Podle jejího názoru by mohli žadatelé trvat na
svobodě projevu, pokud by rozšíření informace nebylo spojeno s rizikem obvinění podle obecných právních předpisů.

36. Článek 35 § 1, dříve článek 26 Úmluvy, stanoví následující:

„Soud může posuzovat věc až po vyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy podle všeobecně uznávaných pravidel mezinárodního práva a ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy bylo přijato konečné rozhodnutí.“

37. Soud znovu připomíná, že účelem výše uvedeného pravidla je poskytnout Vysokým smluvním stranám příležitost zabránit nebo uvést do pořádku – obvykle prostřednictvím soudů – tvrzená porušení práv předtím, než tato porušení jsou předána Soudu. Toto pravidlo musí být uplatňováno „s určitou dávkou pružnosti a bez nadbytečného formalismu“. Je dostačující, že stížnosti, které mají být následně předány do Štrasburku, byly „alespoň ve své podstatě a v souladu s formálními požadavky a lhůtami stanovenými vnitrostátním právem“
předneseny před národními orgány (viz rozsudek ve věci Castells v. Španělsko z 23. dubna 1992, řada A, č. 236, str. 19, § 27 a rozsudek ve věci Akdivar a další v. Turecko z 16. září 1996, Záznamy 1996 IV, str. 1210–11, §§ 65–69).

38. Zaměstnáním žadatelů je rozšiřovat informace a byli obviněni poté, co dokumenty byly zveřejněny. Před kasačním soudem se žadatelé odvolali na různá ustanovení zákona o svobodě tisku z 29. července 1881, která alespoň co se týče činnosti žadatelů obsahují ustanovení obdobná ustanovením článku 10. Ve svých tvrzeních na podporu odvolání u tohoto soudu žadatelé tvrdili, že jejich článek neodporuje žádným ustanovením zákona o svobodě tisku a že jako novinář pan Roire jednoduše plnil svou „povinnost“ (viz odstavec 23 výše). V odpovědi žadatelé kritizovali prokuraturu za to, že zaměňuje „nakládání“ se „zveřejněním“, a prohlásili, že byli obviněni z nakládání proto, aby proti nim mohlo být postupováno podle obecného
práva spíše než podle zvláštní právní úpravy, která se týká sdělovacích prostředků (viz odstavec 23 výše). Skutečně tím, že ve svém rozhodnutí rozlišil mezi právem vztahujícím se k samotné informaci a právem vztahujícím se na dokument, ve kterém byla obsažena, kasační soud nepřímo rozhodoval o rozsahu práva novinářů na informace.

39. Za těchto okolností je Soud toho názoru, že svoboda projevu byla předmětem jednání, i kdyby jen implicitně, v řízení před kasačním soudem a právní argumentace žadatelů u tohoto soudu zahrnovala stížnost spojenou s článkem 10 Úmluvy.

Žadatelé tedy vznesli stížnost, nebo alespoň její podstatu, podle článku 10 Úmluvy před kasačním soudem. Je proto nutno zamítnout námitku Vlády, že vnitrostátní prostředky nebyly vyčerpány.

B. Podstata stížnosti

40. Žadatelé tvrdili, že jejich obvinění z nakládání s fotokopiemi daňového přiznání získanými

porušením služebního tajemství neznámým daňovým úředníkem narušilo jejich právo na svobodu projevu.

41. Obvinění žadatelů bylo „zásahem“ do výkonu jejich práva na svobodu projevu. Takový zásah porušuje článek 10, pokud není „předepsán právem“, tedy pokud nesleduje jeden nebo více zákonných cílů, na které se odvolává odstavec 2, a není „nezbytný v demokratické společnosti“ k dosažení tohoto cíle nebo cílů.

1. „Předepsáno zákonem“

42. Účastníci se před Soudem shodli na tom, že zásah byl „předepsán zákonem“, konkrétně článkem 460 bývalého trestního zákona a článkem L. 103 zákona o řízení ve věcech daní. Soud tento názor sdílí.

2. Zákonný účel

43. Podle žadatelů, Vlády a Komise bylo zamýšleným účelem zásahu chránit pověst nebo práva jiných osob a zabránit zveřejnění důvěrné informace. Soud neshledává důvod k jinému závěru.

3. „Nezbytné v demokratické společnosti“

44. Soud musí proto zvážit, zda zásah byl „nezbytný v demokratické společnosti“, aby byly zamýšlené cíle dosaženy.

a) Obecné zásady

45. Soud znovu připomíná základní zásady své judikatury, které se týkají článku 10.

i) Svoboda projevu tvoří jeden ze základních pilířů demokratické společnosti. Podle odstavce 2 se vztahuje nejen na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou přijímány příznivě nebo považovány za neútočné nebo lhostejné, ale vztahuje se i na to, co je útočné, šokující nebo zneklidňující. Takové jsou požadavky plurality, tolerance a otevřenosti mysli, bez nichž není „demokratické společnosti“ (viz rozsudek ve věci Handyside v. Spojené království ze 7. prosince 1976, řada A, č. 24, str. 23, § 49 a rozsudek ve věci Jersild v. Dánsko z 23. září 1994, řada A, č. 298, str. 26, § 37).

ii) Tisk má v demokratické společnosti významnou úlohu. Jakkoli nesmí překročit určité mantinely, zejména ve vztahu k pověsti a právům jiných osob a potřebě nezveřejňovat důvěrné informace, jeho povinností je rozšiřovat – způsobem, který je v souladu s jeho povinnostmi a odpovědností – informace a myšlenky, jejichž šíření je ve veřejném zájmu (viz rozsudek ve věci De Haes a Gijsels v. Belgie z 24. února 1997, Záznamy 1997 I, str. 233–34, § 37). Dále si je Soud vědom i skutečnosti, že novinářská svoboda v sobě zahrnuje případné použití určitého stupně nadsázky nebo dokonce provokace (viz rozsudek ve věci Prager a Oberschlick
v. Rakousko z 26. dubna 1995, řada A, č. 313, str. 19, § 38).

iii) Je obecnou zásadou, že „nezbytnost“ jakéhokoli omezení svobody projevu musí být přesvědčivě zjištěna. Jistě je především na vnitrostátních orgánech, aby stanovily, zda existuje „naléhavá společenská potřeba“ omezení, a ty ve svém hodnocení mají určitou volnost. V případech, jako je tento, které se týkají tisku, je vnitrostátní úvaha stanovena zájmem demokratické společnosti na zajištění a podpoře svobodného tisku. Podobně tento zájem má velkou váhu při určení, které předepisuje odstavec 2 článku 10, zda omezení bylo v souladu se sledovaným zákonným účelem (viz mutatis mutandis rozsudek ve věci Goodwin v. Spojené království z 27. března 1996, Záznamy 1996 II, str. 500–501, § 40 a rozsudek ve věci Worm v. Rakousko z 1. srpna 1997, Záznamy 1997 V, str. 1551, § 47).

iv) Při výkonu dohledu není úkolem Soudu zaujímat místo vnitrostátních orgánů, ale přezkoumat podle článku 10 rozhodnutí, které přijaly v rámci své volné úvahy. Soud tak musí pohlížet na předmětný „zásah“ pod zorným úhlem celého případu a stanovit, zda důvody předložené státními orgány jsou „právně významné a dostatečné“ (viz mimo jiné výše citovaný rozsudek ve věci Goodwin, str. 500–501, § 40).

b) Aplikace výše uvedených zásad na tento případ

46. Pánové Fressoz a Roire prohlásili, že jejich článek byl uveřejněn v rámci veřejné debaty v obecném zájmu a v této době v ní měly změny ve výdělku pana Calveta zvláštní význam. Účelem článku bylo přispět do diskuse, která nezasahovala šéfa Peugeotu jako konkrétní osobu, protože jeho význam, úloha, vážnost odborových nepokojů a velikost společnosti tvořily obsah diskuse. Zveřejněný článek se tedy nedotýkal pověsti nebo práv pana Calveta, ale řízení společnosti, kterou vedl.

Jim udělený trest byl o to nespravedlivější, že podle ustálené rozhodovací praxe kasačního soudu publikování osobního příjmu nebo majetku není zásahem do soukromí, zvláště pokud tato osoba vykonává veřejnou nebo kvaziveřejnou funkci.

Trest nebyl nutný ani pro zajištění zachování povinnosti mlčenlivosti. V tomto případě pouze daňoví úředníci měli povinnost zachovávat mlčenlivost. Jiné osoby, jako členové podnikové rady nebo rodinní příslušníci pana Calveta, mohli zveřejnit jeho příjmy. V každém případě pánové Fressoz a Roire nemohli vědět, že fotokopie daňového přiznání, které obdrželi anonymně, byly získány porušením služebního tajemství, zejména proto, že vnitrostátní soudy nebyly schopny přes dvouleté vyšetřování zjistit takové porušení.

Zveřejněním části okopírovaných dokumentů žadatelé prokázali, že jejich informace jsou pravdivé, a splnili svou novinářskou povinnost sdělovat pouze prověřené a správné údaje.

Konečně odůvodnění odvolacího i kasačního soudu bylo zřetelně vykonstruované a jeho zhoubný účinek na svobodu tisku okamžitý. Pan Calvet si stěžoval pouze proto, že byl zveřejněn jeho příjem. Obvinění žadatelů z čistě technického trestného činu nezákonného nakládání s fotokopiemi mělo zamaskovat skutečné přání potrestat je za zveřejnění informace, ačkoli samotné zveřejnění bylo právně naprosto čisté.

47. Komise s těmito tvrzeními v podstatě souhlasila.

48. Vláda tvrdila, že právě porušení služebního tajemství v daňových věcech vedlo k obvinění žadatelů. Toto obvinění bylo nezbytné k účinnému zajištění dodržování služebního tajemství. Bylo by nerealistické předpokládat, že bude zajištěna povinnost mlčenlivosti, pokud jakákoli informace, včetně informace, která má být důvěrná, může být zveřejněna beztrestně. Omezení svobody projevu je třeba hodnotit z pohledu odpovědnosti a povinnosti dotčených osob v okamžiku obdržení informace. Adresáti dopisu si museli být vědomi toho, že dokumenty byly získány nezákonně. Skutečně druhý žadatel nepopíral, že věděl, že dokumenty pocházejí z daňového spisu, proto s nimi měl nakládat jako s důvěrnými.

Dále, zveřejnění příjmu jedné jediné osoby, jakkoli šéfa velké soukromé společnosti, nepřispělo do debaty na tématu veřejného zájmu. Zveřejněná informace se týkala zvláštní situace, která byla příliš jedinečná na to, aby se jednalo o záležitost veřejného zájmu. Byla zveřejněna pouze s cílem poškodit pana Calveta a postavit jej do obtížné pozice při očekávaných mzdových vyjednáváních.

Francouzské právo umožňuje, aby občané byli informováni o příjmu a povinnostech daňových poplatníků ve Francii. Tedy podle článku L. 111 zákona o řízení ve věcech daňových (viz odstavec 26 výše) daňoví poplatníci každého okresu mají právo nahlédnout do seznamu osob podléhajících

daňové povinnosti a zjistit si, jaký mají tyto osoby zdanitelný příjem a daňovou povinnost. V každém případě by nebylo došlo k nepřiměřenému zásahu do svobody projevu, neboť bylo dostupné jiné řešení, které by umožnilo dodržet právo veřejnosti na informace, aniž by byl spáchán trestný čin. Žadatelé by nebyli vinni z trestného činu nezákonného nakládání s fotokopiemi, kdyby se bývali omezili na zveřejnění informace o příjmu pana Calveta a neotiskli části daňových přiznání, která jim zaslala osoba zjevně podléhající povinnosti dodržovat povinnou mlčenlivost. Je možno připustit, že mohli být žalováni pro tiskovou
urážku. Avšak judikatura kasačního soudu stanovila, že novináři mají právo uvést důkazy opodstatňující jejich tvrzení, a to i ty, které jsou získány nezákonně. Při splnění této podmínky by novináři mohli zveřejnit informace bez omezení.

49. Ve světle těchto argumentů musí Soud přezkoumat, zda existovaly právně významné a dostatečné důvody, které by pro účely odstavce 2 článku 10 ospravedlnily obvinění žadatelů.

50. Soud není přesvědčen tvrzením Vlády, že informace nebyla předmětem veřejného zájmu. Článek byl publikován během odborových nepokojů – široce diskutovaných v tisku – u jednoho z největších francouzských výrobců aut.

Dělníci požadovali zvýšení platů a vedení toto odmítalo. Článek ukazoval, že šéfovi firmy během zkoumaného období vysoce stoupal plat, avšak ve stejnou dobu odmítal nároky svých zaměstnanců na zvýšení. Srovnáním na tomto pozadí článek přispěl k veřejné debatě ve věci obecného zájmu. Záměrem nebylo poškodit pověst pana Calveta, ale přispět do všeobecné debaty na téma, které zajímalo veřejnost (viz například rozsudek ve věci Thorgeir Thorgeirson v. Island z 25. června 1992, řada A, č. 239, str. 28, § 66).
Kasační soud rozhodl, že otázky vztahující se k financím veřejných osob, jako jsou šéfové velkých společností, se netýkají jejich soukromého života. Toto Vláda nezpochybnila.

51. Nejen že tisk má za úkol rozšiřovat informace a myšlenky ve věcech veřejného zájmu, ale i veřejnost má na ně právo (viz mezi jinými následující rozsudky: Observer a Guardian v. Spojené království z 26. listopadu 1991, řada A, č. 216, str. 30, § 59, výše citovaný Jersild, str. 23, § 31 a dále již uvedený De Haes a Gijsels, str. 234, § 39). Obzvláště je pravdou v tomto případě, že otázky zaměstnanosti a mezd všeobecně přitahují značnou pozornost. Tudíž zásah do práva na svobodu projevu se nemůže slučovat s článkem 10 Úmluvy, pokud není ospravedlněn převažujícím požadavkem ve veřejném zájmu (viz výše citovaný rozsudek ve věci Goodwin, str. 500, § 39).

52. Skutečně osoby uskutečňující právo na svobodu projevu, včetně novinářů, mají „povinnosti a odpovědnosti“ v rozsahu, který závisí na jejich situaci a technických prostředcích, které užívají (viz mutatis mutandis výše citované rozhodnutí ve věci Handyside, str. 23, § 49 in fine). V tomto případě odvolací soud rozhodl, že vzhledem na podstatu dokumentů a na přezkoumání, které dle svého tvrzení podnikl pan Roire, žalovaní museli vědět, že dokumenty pocházejí z daňového spisu (viz odstavec 22 výše), proto byly důvěrné. I když uznává významnou úlohu, kterou hraje tisk v demokratické společnosti, Soud zdůrazňuje, že novináři nemohou v zásadě zproštění své povinnosti řídit se obecným trestním právem na základě toho, že jim článek 10 zaručuje ochranu. Skutečně odstavec 2 článku 10 stanoví hranice výkonu práva svobody projevu. Je nutno rozhodnout, zda s ohledem na okolnosti tohoto případu zájem veřejnosti na obdržení informací převážil nad „povinnostmi a odpovědnostmi“, které měli žadatelé s ohledem na podezřelý původ dokumentů, které jim byly zaslány.

53. Soud musí zejména stanovit, zda účel ochrany fiskální mlčenlivosti, který je sám o sobě legitimní, tvoří právně závazné a dostatečně opodstatnění zásahu. V této souvislosti je nutno poznamenat, že jakkoli obvinění žadatelů je založeno výlučně na tom, že „Le Canard enchaîné“ otiskl dokumenty, které, jak bylo zjištěno, byly poskytnuty panu Fressozovi a panu Roirovi porušením služebního

tajemství, nevyhnutelně se týká i zveřejnění informací. Vyvstal však problém, zda existuje potřeba zabránit zveřejnění informace, která již je veřejnosti dostupná (viz rozsudek ve věci Weber v. Švýcarsko z 22. května 1990, řada A, č. 177, str. 23, § 51
a rozsudek ve věci Vereniging Weekblad Bluf! v. Nizozemí z 9. února 1995, řada A, č. 306 A, str. 15, § 41) a velké množství lidí ji může již znát. Jak Vláda uznala, existuje určitý stupeň transparentnosti, pokud jde o zvyšování výdělků a mezd. Tak mohou místní daňoví poplatníci nahlédnout do seznamu osob, které v jejich okrese podléhají daňové povinnosti, a seznámit se s podrobnostmi o zdanitelném příjmu a výši daňové povinnosti každého daňového poplatníka (viz odstavec 26 a 48 výše). Jakkoli tato informace nemůže být rozšiřována, je takto dostupná velkému počtu osob, které ji mohou po řadě rozšiřovat dále. I když zveřejnění daňových přiznání v tomto případě bylo zakázáno, informace, které v nich byly obsažené, důvěrné nebyly. Skutečně odměňování osob, které podobně jako pan Calvet řídí velké společnosti, je pravidelně zveřejňováno ve finančních zpravodajích a druhý žadatel prohlásil, aniž to bylo zpochybněno, že si porovnal informace tohoto typu, aby zhruba zjistil, kolik pan Calvet vydělává (viz odstavec 19 výše). Tudíž neexistoval vyšší a převažující požadavek, aby tato informace zůstala důvěrná.

54. Jestliže, jak Vláda uznala, informace o výši ročního příjmu pana Calveta byla v souladu se zákonem a její zveřejnění bylo dovoleno, obvinění žadatelů pouze proto, že publikovali dokumenty, ve kterých tato informace byla obsažena, jmenovitě daňová přiznání, nemůže být v souladu s článkem 10. Ve své podstatě tento článek ponechává na novinářích, aby se rozhodli, zda je či není nezbytné přetisknout tyto dokumenty v zájmu věrohodnosti. Chrání právo novinářů rozšiřovat informace ve věcech veřejného zájmu za předpokladu, že
jednají v dobré víře a na základě věrohodných skutečností a předkládají „spolehlivé a přesné“ informace v souladu s novinářskou etikou (viz zejména výše citovaný rozsudek ve věci Goodwin, str. 500, § 39, rozsudek ve věci Schwabe v. Rakousko z 28. srpna 1992, řada A, č. 242 B, str. 34, § 34 a jako příklad opačného nálezu výše citované rozhodnutí ve věci Prager a Oberschlick, str. 18, § 37).

55. V tomto případě Soud zjišťuje, že nebylo zpochybněno ani vylíčení událostí pány Fressozem a Roirem, ani jejich dobrá víra. Pan Roire, který ověřil pravost daňových přiznání, jednal v souladu se standardními postupy ve svém povolání novináře. Výňatky z každého dokumentu měly potvrdit údaje uváděné v předmětném článku. Zveřejnění daňových přiznání tak bylo významné nejen pro samotný obsah článku, ale i pro věrohodnost poskytované informace.

56. V souhrnu Soud neshledává rozumnou proporcionalitu mezi zákonným účelem sledovaným obviněním novinářů a prostředky použitými k dosažení tohoto účelu s ohledem na zájem demokratické společnosti zajistit a podporovat svobodu tisku. K porušení článku 10 Úmluvy tedy došlo.

II. Údajné porušení článku 6 § 2 Úmluvy

57. Žadatelé si stěžovali na dvojí porušení článku 6 § 2 Úmluvy, který stanoví:

„Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.“

Národní soudy nedodržely zásadu presumpce neviny ve dvou ohledech. Za prvé, pan Fressoz byl obviněn na základě svévolného rozšíření zvláštních trestních ustanovení zákona z 29. července 1881 (viz odstavec 22 výše), která stanoví přísnou odpovědnost ředitele vydavatelství za trestné činy spáchané tiskem. Za druhé, žadatelé neměli být obviněni podle obecného práva, protože proti nim nebyly konkrétní důkazy. K tomu, aby soud mohl vznést obvinění, musel se odvolací soud uchýlit k čistě hypotetické myšlenkové konstrukci, kterou bylo žadatelům podsunuto, že věděli o pochybném původu fotokopií, které obdrželi.

58. Vláda tvrdila, že tato stížnost je svou podstatou neslučitelná s ustanoveními Úmluvy. To, co žadatelé ve skutečnosti chtějí, je napadnout podstatu svého obvinění před odvolacím soudem. Avšak není úlohou orgánů Úmluvy, aby stanovily, zda vnitrostátní soudy správně zhodnotily důkazy. V každém případě k žádné presumpci viny novinářů před odvolacím soudem nedošlo, neboť tento perfektně své rozhodnutí zdůvodnil.

59. Poté, co vyslechla přednesené argumenty, a ve světle závěru, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy, má Komise za to, že stížnost podle článku 6 § 2 vychází z týchž skutečností a žádné faktické či právní problémy nevyžadují samostatné přezkoumání.

60. Soud dochází k témuž závěru a ve světle nálezu uvedeného v odstavci 56 a jeho odůvodnění neshledává samostatný problém podle článku 6 § 2 Úmluvy.

III. Použití článku 41 Úmluvy

61. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění."

62. Žadatelé měli za to, že nález Soudu o porušení Úmluvy bude dostatečným zadostiučiněním. Požadovali však náhradu částky FRF 10 001, kterou jim nařídil odvolací soud zaplatit panu Calvetovi jako náhradu morální újmy (jeden frank) a v souladu s článkem 475 1 trestního řádu za náklady řízení (viz odstavec 22 výše).

63. Vláda tvrdila, že druhý z nároků na náhradu by neměl být připuštěn, neboť žadatelé neuvedli žádnou zvláštní škodu, kterou by snad měli utrpět, a dále náhrada by zpochybnila závaznost rozhodnutí odvolacího soudu. Pokud jde o zbytek, nález porušení bude sám o sobě dostatečným spravedlivým zadostiučiněním.

64. Zástupce Komise se k této věci zvlášť nevyjádřil.

65. Soud shledává, že mezi platbou FRF 10 001 panu Calvetovi a zjištěným porušením článku 10 existuje příčinná souvislost. Je proto odpovídající přiznat žadatelům nárokovanou sumu. Mimo toto je nález porušení v tomto rozsudku spravedlivým zadostiučiněním za jakoukoli jinou škodu.

B. Náklady a výdaje

66. Novináři žádali FRF 166 100 na náklady a výdaje spojené s právním zastoupením. Rozčlenili částku takto: FRF 55 800 na náklady řízení před vnitrostátními soudy, včetně FRF 12 000 za řízení před kasačním soudem, a FRF 110 300 na náklady řízení před orgány ve Štrasbourgu.

67. Zástupce Komise nic nenamítal.

68. Vláda tvrdila, že by neměla nést náklady vnitrostátního řízení, neboť v tomto stadiu se stížnost podle článku 10 Úmluvy neprojednávala. Měla by být pouze povinna uhradit náklady a výdaje v souvislosti s řízením před orgány Úmluvy a tato povinnost by neměla přesáhnout FRF 40 000 s přihlédnutím k částkám, které Soud obecně v minulosti přiznával.

69. Na základě této informace a s ohledem na zásadu přiměřenosti Soud přiznává žadatelům 60 000 FRF.

C. Úrok z prodlení

70. Podle informace dostupné Soudu zákonná úroková míra ve Francii ke dni přijetí tohoto rozhodnutí činí 3,36 % ročně.

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. *Zamítá* jednomyslně předběžnou námitku Vlády,

2. *Potvrzuje*, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy,

3. *Potvrzuje*, že nevznikl samostatný problém podle článku 6 § 2 Úmluvy,

4. *Potvrzuje*, že odpovědný stát je povinen zaplatit žadatelům ve lhůtě tří měsíců 10 001 (deset tisíc jeden) francouzských franků na náhradu peněžité škody a 60 000 (šedesát tisíc) francouzských franků na náhradu nákladů a výdajů s běžným ročním úrokem ve výši 3,36 %, který je splatný v případě prodlení po uplynutí uvede
né tříměsíční lhůty až do úplného zaplacení,

5. *Potvrzuje*, že tento rozsudek je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za případnou další škodu.

6. *Odmítá* zbylý nárok na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Štrasbourgu 21. ledna 1999.

Paul MAHONEY
zástupce tajemníka

Luzius WILDHABER
předseda